

FOKUS ISHAVSRELIKTER

Skorven

– ett rovdjur från norr

Skorven som silversmycke...

Skorven (*Saduria entomon*), eller ishavsgråsuggan, är en glacialrelikt, d.v.s. en kvarleva från istiden, som antagligen spreds från Sibiriens kust västerut till Östersjön. Detta tros ha hänt för ungefär 7 000 år sedan. Skorven finns numera i hela Östersjön, i flera av våra insjöar, t.ex. i Mälaren, Vänern och Vättern samt i Norra Ishavet.

Skorven är Östersjöns största ryggradslösa rovdjur och blir upp till 9 cm lång. Den lever på leriga och sandiga bottenar, från mycket grunda områden ner till några hundra meters djup. Här ligger den vanligtvis nergrävd så att bara antennerna sticker upp ovanför bottenytan.

Med antennerna känner skorven lukter från både bytesdjur och farliga rovdjur och anpassar sitt beteende efter detta. Den ligger still och gömmer sig, och då behövs inte så mycket mat. När skorven jagar eller jagas rör den sig snabbt på botten eller simmar på rygg. Många fiskar, som torsk, rödspätta och simpa äter gärna skorv. Den är alltså ett byte för matfiskar och en viktig länk i näringskedjan.

...och i sin naturliga skepnad.

Foto: Gunilla Ejdung

Om det är ont om syre i bottenvattnet håller skorven upp bakkroppen och cirkulerar vattnet så att inte syrebrist uppstår. För att vara ett kräftdjur klarar skorven ovanligt långa perioder av syrebrist. Den överlever upp till 300 timmar utan syre genom att ställa om ämnesomsättningen från att vara beroende av syre, *aerob metabolism*, till att klara sig utan, *anaerob metabolism*.

Ungarna utvecklas i en yngelkammare på honans undersida. När de är 3–4 mm långa lämnar de den skyddade miljön inne i honan. Skorven är en kanibal som ofta äter sina egna ungar. Den äter också döda och levande fiskar som fångats i nät. Förmodligen lockas skorven dit av fisklukten.

På matsedeln i övrigt i Östersjön finns vitmärlorna *Monoporeia affinis* och *Pontoporeia femorata* samt östersjömusslan *Macoma balthica* som alla förekommer rikligt i stora delar av Östersjön. Vitmärlorna, som också är relikter, anses vara skorvens huvudsakliga föda och

fångas med de främre benparen. Dessa används också när skorven griper tag i östersjömusslan. Till skillnad från krabbor krossar inte skorven musslan utan bänder isär skalen. Öppningsproceduren börjar med att musslan vrids och vänds så att skalets läs hamnar nedåt. De främre benparen sticks sedan in mellan skalen som antingen bryts sönder eller öppnas för att musslan inte orkar hålla emot. Det händer att skorven inte klarar att öppna musslan, som då ofta får skador i skalkanterna. Trots att skorven endast använder dessa små ben för att öppna musslor klarar den att öppna bytesdjur av halva dess egen storlek!

TEXT Gunilla Ejdung, Institutionen för systemekologi, Stockholms universitet

TEL 08-16 17 44

E-POST gunilla.ejdung@ecology.su.se

Skorven är den första arten i en serie om ishavsrelikter. Dessa presenteras samtidigt som du kan läsa om Östersjöns historia inne i tidningen.